

De baten van de nieuwe kindregelingen voor inkomens van laag tot hoog

Uit analyse van het effect van de nieuwe kindregelingen die per 2015 van kracht zijn, blijkt dat alleen gezinnen met een inkomen tot de doorsnee erop vooruitgaan, tot wel 1000 euro per jaar. De hoogste tien procent inkomens krijgt met een achteruitgang van zo'n 200 euro te maken. De resultaten laten zien dat de kindregelingen bijdragen aan het beleidsdoel om vooral lage inkomens extra te ondersteunen.

MARION VAN DEN BRAKEL
Onderzoeker bij het
Centraal Bureau
voor de Statistiek

Het Nederlandse belastingstelsel kent een aantal regelingen die ouders financieel voordeel opleveren. Per 1 januari 2015 is het aantal van deze kindregelingen teruggebracht van tien naar vier (Ministerie van Justitie, 2014). Behalve vereenvoudiging van het stelsel beoogt de overheid hiermee ook de arbeidsparticipatie te verhogen en inkomensondersteuning te blijven bieden waar die het hardst nodig is – bij lage inkomens en eenoudergezinnen. Verder wil het kabinet bezuinigen op zijn uitgaven (Ministerie van SZW, 2013). De afgeschafte kindregelingen per 2015 zijn ouderschapsverlofkorting, aftrek levensonderhoud kinderen, alleenstaande-ouderkorting, aanvulling op minimuminkomen voor alleenstaande ouders, tegemoetkoming in de schoolkosten en de tegemoetkoming voor thuiswonende gehandicapte kinderen. Deze regelingen worden, met uitzondering van de eerste twee, gecompenseerd door een verhoging van het kindgebonden budget. Tegenover de afschaffing van de tegemoetkoming gehandicapte kinderen staat een hogere kinderbijslag. De kinderopvangtoeslag en de inkomensafhankelijke combinatiekorting voor werkende ouders blijven gehandhaafd.

Gelet op het beleidsdoel om inkomensondersteuning te bieden waar die het hardst nodig is, rijst de vraag in welke mate gezinnen met minderjarige kinderen er met het nieuwe stelsel op vooruitgaan – zowel absoluut als relatief ten opzichte van andere inkomensgroepen. Anders dan het CPB (2014), dat de koopkrachtontwikkeling op basis van alle koopkrachtrelevante beleidsmaatregelen raamt, wordt het effect van veranderingen in de kindregelingen geïsoleerd

in beeld gebracht. Gegevens hiervoor komen uit de Inkomenspanelonderzoeken van 2013 en 2014 van het CBS. Voor een raming van het profijt van de nieuwe kindregelingen zijn de gezinssituatie en gezinsinkomsten in 2013, het meest recente jaar waarvoor alle belastingvoordelen zoals aftrekposten volledig beschikbaar zijn, het uitgangspunt.

OUDE KINDREGELINGEN

In totaal verstrekte de overheid in 2013 ruim 8,3 miljard euro aan toeslagen of belastingkortingen in het kader van kindregelingen. Dat is gemiddeld 4.400 euro per gezin met minderjarige kinderen. Het grootste deel (37 procent) ging op aan kinderbijslag voor gezinnen met minderjarige kinderen, en ook de kinderopvangtoeslag vormde met 23 procent een flinke kostenpost. Het minste geld ging om in de tegemoetkoming van de onderwijsbijdrage en schoolkosten voor kinderen van 16 en 17 jaar. Microgegevens over de tegemoetkoming voor gehandicapte kinderen zijn niet beschikbaar, maar in 2012 gaf de overheid hier ongeveer 30 miljoen euro aan uit (Rijksoverheid, 2013). Voor 2014 zijn de totale uitgaven nog niet bekend omdat de kortingen nog niet volledig beschikbaar zijn. De toeslagen vallen evenwel lager uit dan in 2013, vanwege de lagere kinderopvangtoeslag, die sinds de versobering ervan in 2009 voortdurend is teruggelopen (CBS, 2014a).

Eenoudergezinnen ontvingen in 2013 met gemiddeld 6.200 euro aan toeslagen en voordelen uit kindregelingen beduidend meer dan tweoudergezinnen (4.020 euro), vooral dankzij een hoger kindgebonden budget. Verder stuwden de alleenstaande-ouderkorting en de aanvulling op het sociaal minimum het gemiddelde bij eenoudergezinnen flink op. Van de combinatiekorting profiteerden met name tweoudergezinnen, waarin beide ouders werkten.

Bijna dertig procent van het besteedbaar inkomen van gezinnen in de laagste inkomensdecielgroep was in 2013 afkomstig uit kindregelingen. De kinderopvangtoeslag blijft hierbij buiten beschouwing, aangezien deze geen deel uitmaakt van het inkomensbegrip, maar als een besteding wordt gezien (CBS, 2014b). In gezinnen van wie het inkomen tot de hoogste inkomensdecielgroep behoorde, maakten de kindregelingen nog geen vijf procent van het inkomen uit. De kinderbijslag is met het oplopen van het

inkomen steeds minder van belang, want het gaat immers om een vast bedrag per kind. Ook speelt mee dat grotere gezinnen veelal tot de lagere inkomensregio's behoren. Was het inkomensafhankelijke kindgebonden budget nog bijna tien procent van het inkomen in de laagste inkomensgroep, in de hoogste kwam het nauwelijks voor. Wel profiteren de middeninkomens en de hogere inkomens, onder wie zich veel tweeverdieners bevinden (Kösters en Moonen, 2011), duidelijk meer van de combinatiekorting dan de lagere.

NIEUWE KINDREGELINGEN

Voor de bijna 1,9 miljoen gezinnen met minderjarige kinderen ultimo 2013 zijn de toeslagen en voordelen, en de aandelen ervan in het besteedbaar inkomen, volgens de nieuwe kindregelingen geraamd. Het besteedbaar inkomen is hierbij geschat door het, na aftrek van de afgeschafte kindregelingen, te indexeren naar 2015 en te verhogen met het nieuwe kindgebonden budget. De verhoging van de kinderbijslag voor ouders van gehandicapte kinderen kon hierbij, zoals eerder gezegd, niet meegenomen worden. Als we ervan uitgaan dat de gezinssamenstelling niet verandert en de inkomensbronnen gelijk blijven, zouden de toeslagen en voordelen uit kindregelingen voor de laagste inkomensgroep volgens de nieuwe regeling in 2015 bijna 35 procent van het besteedbaar inkomen bedragen, ruim vier procentpunten meer dan bij de oude regelingen.

In de tweede tot en met vijfde decielgroep gaan gezinnen er met de nieuwe kindregelingen eveneens op vooruit. Vanaf de zesde inkomensdecielgroep profiteren gezinnen niet of nauwelijks van de nieuwe regeling. Gemiddeld zouden gezinnen in 2015, uitgedrukt in prijzen van dat jaar, met 3.700 euro bijna 190 euro meer aan toeslagen en voordelen uit kindregelingen ontvangen dan in 2013 (figuur 1). Of het overheidsstreven naar bezuinigen met de nieuwe kindregelingen daarmee gehaald is, zal ook moeten blijken uit de definitieve uitgaven aan kinderopvangtoeslag in 2015. Vooralsnog raamt de Rijksoverheid (2015) een stijging van deze uitgaven. Als we op inkomensonder-

steuning focussen, dan geldt dat de onderste helft van de inkomensladder in 2015 met gemiddeld 4.300 euro bijna 500 euro meer uit kindregelingen zou hebben ontvangen. De allerhoogste inkomens krijgen met een achteruitgang van zo'n 200 euro te maken en ontvangen nog een krappe 3.000 euro. Eenoudergezinnen zouden volgens de nieuwe regeling ruim 400 euro meer ontvangen, tweeloudergezinnen bijna 50 euro minder.

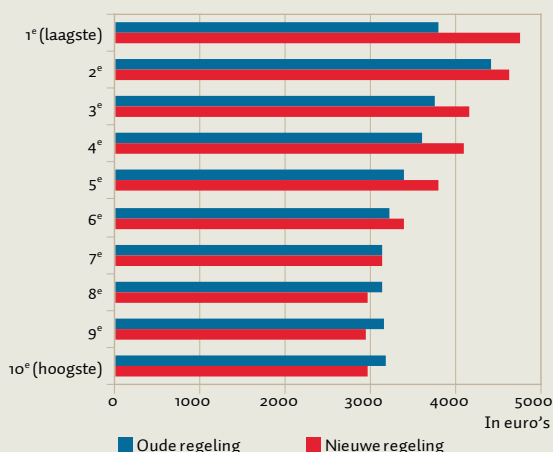
In de tweede inkomensdecielgroep ontvingen gezinnen met minderjarige kinderen in 2013 gemiddeld een hoger bedrag aan toeslagen en voordelen uit kindregelingen dan in de eerste. Dat kwam doordat relatief veel alleenstaande ouders met een bijstandsuitkering deel uitmaakten van de tweede inkomensgroep. Zij ontvingen een aanvulling op de bijstand, die vanaf 2015 vervalt. De tweede inkomensdecielgroep profiteert daardoor in verhouding minder van de nieuwe kindregelingen dan de andere lage inkomensgroepen. Wel ontvangen ze nu gemiddeld een iets lager bedrag dan de allerlaagste inkomensgroep.

CONCLUSIE

Per 1 januari 2015 zijn nog vier in plaats van tien kindregelingen van kracht: de kinderbijslag, de kinderopvangtoeslag, de inkomensafhankelijke combinatiekorting en het kindgebonden budget. Behalve meer arbeidsparticipatie en vereenvoudiging van het belastingstelsel was het beleidsdoel om extra inkomensondersteuning te bieden aan lagere inkomens. Voor gezinnen met minderjarige kinderen onderaan de inkomensladder, waartoe eenoudergezinnen vaak behoren, maken de toeslagen en voordelen die zij ontvangen in het kader van kindregelingen veel uit. In 2013 kwam bijna dertig procent van hun besteedbaar inkomen uit kindregelingen. Bij de hoogste inkomens was dat minder dan vijf procent. Met de nieuwe kindregelingen die vanaf 2015 van kracht zijn, lijkt alleen de laagste helft inkomens erop vooruit te gaan. Voor de laagste inkomensdecielgroep is het geschatte aandeel van kindregelingen in hun besteedbaar inkomen dan bijna 35 procent, vanaf een doorsnee inkomen profiteren gezinnen niet of nauwelijks of leveren in. De resultaten onderschrijven het beleidsdoel om lagere inkomens met minderjarige kinderen financieel meer te ondersteunen.

Gemiddelde bedrag uit kindregelingen¹, naar inkomenspositie

FIGUUR 1

¹ Exclusief kinderopvangtoeslag en in prijzen van 2015

Bron: CBS

LITERATUUR

CBS (2014a) *Zorgtoeslag en huurtoeslag nemen verder toe, kinderopvangtoeslag daalt opnieuw*. CBS-webmagazine, 3 oktober.

CBS (2014b) *Welvaart in Nederland 2014*. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

CPB (2014) *Macro-economische verkenning 2015*. Den Haag: Centraal Planbureau.

Kösters, L. en L. Moonen (2011) *Van eenverdiener naar tweeverdiener: de nieuwe norm?* *Socialeconomische trends*, 2011(1).

Ministerie van Justitie (2014) *Wet hervorming kindregelingen*. Den Haag: Ministerie van Justitie en Veiligheid.

Ministerie van SZW (2013) *Wetsvoorstel hervorming kindregelingen*. Den Haag: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW).

Rijksoverheid (2013) *Beleidsdoorlichting tegemoetkoming ouders*. Den Haag: SZW.

Rijksoverheid (2015) *Rijksbegroting*. Den Haag: Ministerie van Financiën.